

OLVASÓK FÓRUMA

Bulányi György

Késő, de nem elkésett jubileumi köszöntés

Kedves Érted vagy!

A Gyökér közösség találkozója volt tegnap délután, Rólad is szó esett. Minek a kapcsán, már nem is tudom, de főszerkesztőd megemlítette nyolcvan jubileumi kérdését. Fennállásod tizedik évfordulójára gyártotta őket, és senki, de senki nem válaszolt rájuk, bár *színes, gazdag és termékenyítő Olvasók fórumában* reménykedett. Egyre sem emlékeztem a nyolcvanból. Ezért ma hajnalban, ahogy rendbe tettem magam, első dolgom volt, hogy megkeressem a kérdéseket. Nem találtam, hiába lapozgattalak – úgy jubileumtájt. Fölcsemettem tehát hajnali nyugalmából a főszerkesztőd, s ő felvilágosított: a jubileumi szám (2000. április) 2. oldalán található a nyolcvan kérdés.

Újraolvastam, s most már emlékeztem. Hát ez a nyolcvan kérdés átzuhog a leglelkesebb olvasón is. Nem bántom őt; állítómat igazolja, hogy senki se válaszolt a rengeteg kérdő mondatra. Nem csodálom. Aligha jól kérdezett. Hogyan kellett volna kérdeznie? Gondolkodom, s Arany jut eszembe, s az *Alkalmi vers*, melyet 1853-ban írt üdvére. Az első szakasz ide írom:

<i>Az új évet (ócska tárgy!)</i>	<i>Mit van mit kívánni még</i>
<i>Kell megénekelnem,</i>	<i>Ily áldott időben? –</i>
<i>Hálálkodva, ahogy illik,</i>	<i>Adjon Isten, ami nincs,</i>
<i>Poharat emelnem.</i>	<i>Ez új esztendőben.</i>

(Ki ne javítsa a korrektor a helyesírási hibákat; Arany tudott valamelyest magyarul, még helyesen írni is, ha az Akadémia tíz évenként változó szabályaihoz nem is hajlandó már odaigazítani magát.)

Ez a vers segít nekem, helyben vagyok. Ha főszerkesztődnek a piaristáknál nem Fekete Tóni lett volna a magyartanára, aki váltig arra okította őket, hogy minden felesleget elhagyjanak, ha egy kis irodalomszeretetet s kedélyt is csöpögtetett volna tanítványaiába, akkor a főszerkesztő talán idézte volna jubileumi cikkében Aranynak ezt vagy más versét, s azonnal tudta volna a nagyérdemű közönség, hogy mit is kell válaszolnia, amiként most már legalábbis én tudom.

Hálálkodva poharat emelek mindenekelőtt az első tíz esztendőre. Arra, hogy megmaradtunk; arra, hogy átvészeltük a válságokat; arra, hogy egy párszor összevesztünk, de sikerült mindig kibékülnünk; arra, hogy éltünk, ahogy élni lehetett és tudtunk. Szóval emelem poharamat, s mondom: AD MULTOS ANNOS! Es emlékezem az Alapítóra, Gyuszára is! Valamikor '89 és '90 fordulóján beszélgettünk arról, hogy kellene a Bokornak egy folyóirat. Mert az *Egyház-fórumról* csak mondják, hogy a Bokoré; szimpatizál velünk, de nem a miénk. Azért vele beszélgettem, mert Gyusza már akkor értett a computerhez, s értését a Bokor javára szeretete volna fordítani. Így aztán azt mondtam neki: *Ha te megcsinálod, akkor lesz a Bokornak folyóirata...* És lett.

Kérem szépen, és is ott voltam a gyerek születésénél. Nem tudom már, hogy hol és hányan jöttünk össze, de azt tudom, hogy ott volt Gyusza, Dombi Tibi meg én. S el kellett dönteni, hogy mi legyen a folyóiratnak a neve, s az emlémjára. Némi találgatások után kikötöttünk a név mellett, és Dombi Tibi megrajzolta a csipkebokrot. S azzal fejezem be a hálálkodást, hogy hál' Istennek ezt jól kitaláltuk, azóta sem kellett – csak a címet! – megbánunk, s megyek tovább a számárvezető mentén, s kandi pillantást vetve a közeli jelenbe mondom:

Adjon Isten, ami nincs, ez új esztendőben.

Ha főszerkesztőd a 80 kérdéssel felbátorított volna, hogy elmondhatjuk mindazt, ami nincs!!! Vagy megtette, és csak siketek voltunk bátorítására? Mindegy. En most bátorodtam fel. S mondom – ami nincs. Mindet. Lesz ebből most már olyan *Olvasók fóruma*, hogy még meg is sokallja. Kezdem tehát: mikor Ady betört Dévénynél, írt az *Új versekben* egy olyant is, amit ezzel a sorral zárt: *A Tisza-parton mit keresek?* Az én magyartanárom – az egyetemen –, Horváth János felelt a kérdésre: *En megmondom: olvasó közönséget keres.*

Az első, amit kívánok: az az olvasó közönség, ami nincs. Melyik az? Hát csak az, amelyik még nem olvas téged. Hol van ez a közönség? Nem tudni, de majd előjön, megmutatja magát. Mikor? Mihelyt elmondom többi kívánságomat is. Mindazt, ami nincs. Azt tanították nekem jó hatvan éve Pázmány egyetemén, hogy irodalomhoz három kell: író, olvasó s írás. Hát valamennyi olvasó még csak akadna, de írás és író már annál kevesebb. Mivel e kettőből csak az író lehet fülön fogni, az írást nem, ezért az előbbinek a fületövéit keresem. Csak csinálnak, ahogy hozzám illik. Azt javaslom a főszerkesztőnek, hogy próbáljon írókat ne-

velni. Hát nem teszi? De nem ám. Hajlandó vagyok jó pénzért – majd megalkuszunk valahogy – elárulni neki, hogy mit tegyen.

Fogja egy kicsit vissza fordítói ambícióit. Tegyen fogadást, hogy egy számban egy nagytudományú németből elég. Magyar folyóirat vagyunk. Ha mindenképpen akar még egy idegent, az legyen, mondjuk, francia. Ettől nevelődnek az írók? Dehogy is ettől. Hát mitől? Attól, hogy kérdezi az olvasókat. Miről? Arról, amiről szó van főleg a hazai egyházi és világi sajtóban. Nem a napilapokra, s a hitbuzgalmi folyóiratokra gondolok. Szerkesztőtársai is csipkedhetnek magukat, s beülhetnek egy-egy közönyvtár olvasójába, hogy megállapítsák, gondolkodik-e az ország, és hogyan és miként. Ha véletlenül azt tapasztalnák, hogy igen, megírják a következő számban azt, amit tanultak, s megkérdeznék az olvasókat, hogy ők mit gondolnak az olvasottakról. S a lap, amely értünk (!!!) van, érje be a válaszok s az olvasók szintjével, a mi szintünkkel. Ez biztos alatta áll a német professzorokénak, de van egy hallatlan előnye azok szintjével szemben: megértjük és mellesleg még a miénk is.

Nem a szinten fordulnak a dolgok Isten Országában. Lapunk annak köszönheti létét, hogy kétezer esztendővel ezelőtt valaki előállt, akiről az írástudók megállapították: *mé memathékós*, magyarul: nem tanult ember (Jn 7,15). „Egy falusi néptanító” szintjén mozgott – állapította meg róla korunkban, hazánkban egy tudós teológia-professzor, aki viszont nagy tanultságában el is tud menni e csak falusi néptanító tartalmai mellett. Nagy baj volna, ha csak egy bizonyos szint felett tudnánk értekezni arról az Országról, amelyet Jézus belőlünk akar felépíteni. Belőlünk, akik túlnyomó többségünkben nem vagyunk egyetemi tanárok, sőt egyetemre se végeztünk. De azért az Atyának, Jézusnak nagyon is megfélemlhetünk, mert tudva levő, hogy a jobb felől állítódságnak nem feltétele az egyetemi, még a középiskolai végzettség sem.

Az első tehát, ami nincs, s amit kívánok lapunknak, hogy a főszerkesztő válláról kedves szerkesztőtársai vegyék le azt a terhet, hogy kénytelen – és egymaga! – fordításokkal feltölteni lapunkat; dolgozzanak a szerkesztők azon felül is, hogy megállapítsák, hogy jót fordított-e főszerkesztő, vagy keressen és fordítson másikat. A második, amit kívánok, hogy bátorítsák olvasóinkat: nyugodtan megírhatják, amit gondolnak a szerkesztők által felvetett és kérdésbe tett tárgyakban. Nyugodtan, hiszen olvasóink az „átkosban” írók voltak: a Karácsonyi Ajándék című szamizdat vég nélküli kötetait az ő írásaik töltötték meg. Keljenek életre a rendszerváltozástól megfagyott első fecskék. Ennek üdvös következménye lehet, hogy nyarat hoznak; nem ők, hanem a nyomukban a fagyból felengedő, nem első, hanem többi fecskék.

A jó folyóirat-szerkesztés áldozatos munka. Arany János a nagykorúsi kollégiumból felkerült Pestre folyóiratot szerkesztetni. Levélben panaszkodott egyik barátjának arról, hogy milyen jó volt Kazinczynak, aki fel-felujjongott, mert rendre *muzsafikkal* találkozott, ő viszont csak majmokkal – mármint Petőfi-utánzókkal. De azért szerkesztette a *Koszorút* meg a *Szépirodalmi Figyelőt*. Nevelte az írogárdát – istenadta tehetségre várva. Hiába, nem érte meg. Amikorra itthagott bennünket, Ermdindszenten még csak a porban játszott egy kisfűt, aki csak majd 20 év múlva lesz Dévénynél betörő muzsafi. Mindebből az a tanulság, hogy ha a Bokor folyóirata vagy, akkor nem a baloldali német katolikus teológiai irodalom propagálása a dolgod, hanem az, hogy megszólaljon a Bokornak még nem egészen alvó és hamvába holt Lelke és Hangja. Emlékezték még Tómpára? Milyen szépen esengett: *Fiaim, csak énekeljete!*

Elakadt a szekerem. Meglököm még egyszer Aranyal. Idézek még egy strófát tőle:

<i>Író pedig írónak</i>	<i>Jó erkölcs-, eszme-, hírnév-,</i>
<i>Szemét ki ne ássa, –</i>	<i>S előfizetőben.</i>
<i>Né is legyen az idén</i>	<i>Adjon Isten, ami nincs,</i>
<i>Napfogyatkozása</i>	<i>Ez új esztendőben.</i>

Egy folyóirat abból él, amit Ady a Tisza-parton keresett. Abban reménykedem, hogy szerkesztőink megtálosodnak, és munkájuk nyomán az olvasók hasonlólt cselekednek: írnak, írnak, írnak. Ennek nyomán meg te, mi újságunk, új életre ébredsz. Mi pedig majd izgatottan várjuk a következő számot, hogy megtaláljuk-e benne, amit beküldöttünk. S ha megtaláljuk, mutatjuk majd fünek-fának,

S nem lesz hija az előfizetők táborának.

Teljes tisztelettel

Rímkovács Orbán